

המשטרה והיועץ המשפטי נזרקו בבת אחת כפצצה לחלל בית-המשפט

המנוחה. על כן, מצא גיב נוח במטה של יחזקאל סהר, כדובר המשטרה לעתונות. הגיב היה נוח, בעיקר מפני שהשאר לינאי פנאי רב לעסוק בשתי חובבניות: מסחר בשטיחים ומסחר במכוני ניות. בין מכירת מכונית וקניית שטיח, מצא קצין העתונות ונומרו גם פנאי לנסוע לבילוי בתורכיה. את הוצאות הנסיעה והבילוי כיסה אחד מסוחריו הדגים של תל-אביב.

יום אחד נתפס שוטר שמכר שלושה שטיחים גנובים. שמו של ינאי השתרבב בחקירה, ובמשך שלושה שבועות השיבו לכל שואל במטה הארצי כי "מר ינאי שוכב חולה במיטתו". כאשר הבריא סוף-סוף הוא כבר לא היה דובר המשטרה. הודעה רשמית מפרה כי ע.מ.מ. נתמנה כקצין מינהלה במחוז המרכז, ברמלה.

השבוע, הסביר המפקח הכללי מה הגיע אותו באמת להגלות את ינאי לרמלה. "לאחר שינאי חזר מתורכיה, מיניתי את רמיה שאול רוזוליו כקצין חוקר. הכסקנות היו שלא היתה כל עבירה משמעותית, אך נראה לי שבנייתו של ינאי על השבון סוחר, ויחד אתו לתורכיה, תוכל להתפרש שלא לטובה בעיני הציבור".

המפקח הכללי שבה דאג למה שהציבור עלול לחשוב על הנסיעה לתורכיה, לא נתן ליבו לכך, כנראה, כי אותו ציבור עשוי לשאול מדוע לא הועמד ינאי למשפט, על פי חוק האוסר עליו לקבל מתנה ללא רשות.

ליו אברהמי

השוטרים. הרי שלח אותכם אותו קצין סלומון שמסדר ברוטקציות לכל מיני בני משפחה שלו."

מול התקפה כזאת, לא נשאר הקצין סלומון אדיש. הוא תבע את רומק לדין, על הוצאת דיבה. המשפט לא נסתיים עד היום. אולם הוברר כי הקצין סלומון שיגר מכתב, על טופס רשמי של המשטרה, ובו הוא ביקש מפקיד משרד הפנים אליהו ליברמן, שיעניק בהקדם היתר יציאה לגברת מסוימת. הוא לא ציין כי אותה גברת היא גיטתו. הפקיד, בעדות בשבוע, בבית-המשפט, העיד כי כאשר קיבל את הפניה הזאת, הבין כי הפניה היא פניה רשמית וכי ממשלת ישראל מעוניינת בהחשפת היתר היציאה לאותה גברת, מטעמים משטרתיים. אותו זמן, היתה הנסיעה לחוף-אראץ כרוכה בקשיים רבים.

על עדות זאת, מסר המפקח הכללי, בחקירתו על-ידי כספי, כי "קיבלתי דו"ח בכתב שמכחיש עדות כזאת במשפט". למחרת, השיב על שאלת תמיד באותו עניין: "זה חוש שבבילי (המפקיד ליברמן) העיד על כך בבית-המשפט. מעולם לא נמסר לי על כך דו"ח". כיום מועסק חיים סלומון כקצין הבטחון של בנק ישראל.

11. סיוד הדירות

תוך כדי מהלך המשפט שהונש על-ידי הקצין חיים סלומון נגד רומק, הביאה ההגנה על שהסיל פצצה חסרת-קשר למשפט עצמו, אם כי הטילה אור חדש על צורת גיהול המשטרה. השוטר כנור מורחי העיד בשבועה כי סיוד, בוסן החופש שלו, את דירתם של סלומון וסחור ליו אברהמי, ושל קצינים אחרים, מבלי שיקבל כל תשלום.

רומק שלח מיד תלונה למפקח הכללי של המשטרה, ביקש ממנו כי יפעל נוכח הפרה זו של החוק האוסר על איש משטרה לקבל מתנה ללא רשות מקצועית מסוגה. סהר לא מצא לנכון אפילו לענות על הסכנה.

עתה, בפני שלושת השופטים המחוזיים, הסביר סהר כי המשטרה נהגה לשלם את מעונות השוטרים בשעת הצורך, וכי לשם כך, היו לנו פועלי בנין כמדוי שוטרים. אולם העובדה היא כי השוטר כנור סוחר לא הולכש מדי שוטרים כדי לעסוק בכנאות חינוג בבתי הקצינים, אלא שהוא היה כלש בענף הכלכלי.

12. הנאשם מאשים

במשך חודשים רבים התנהל משפטו של יגאל בורג, מזכיר מחלקת המים של עיריית רחובות. לבסוף, נזון לשנתיים מאסר. אולם פסק-הדין לא ניתן לפני שהנאשם הספיק לגולל פרשה אינוסופית כמעט של מעשי הונאה, רמאות ומעילה במוסדות העירוניים. הסתבר, כי במשך תריסר שנים הושתקה שורה ארוכה של מעילות והאשמות גניבה, נגד מנהל מחלקת המים מרדכי שש. אף במקרה אחד לא נמסר העניין לטיפול המשטרה.

בית המשפט העליון דן גם הוא בפרשה ונשיא בית המשפט, השופט יצחק אולשן קבל על כך שמשרד המשטרה ומשרד המשפטים יושבים בחיבוק יזימים ומשאירים את התקירות למוסדות פרטיים. עתה הסביר סהר, בדברי תשובתו, כי גם אותו הדאיגה התופעה של מוסדות העורכים משפטים פנימיים, מבלי להזדקק לחוק המדינה. אולם, שאל, מה יכולה המשטרה לעשות במקרים כאלה?

אחרי מחשבה מעמיקה, התגבשה הדעה במשטרה כי יש להכות עד שהניזוק עצמו יפנה בתלונה. שהרי אם תפעל המשטרה ללא תלונה, תהיה כאן התערבות בזכויות הפרט. כלומר, עד שמוסד ציבורי איננו מתלונן על כך שאחד ממפקדיו גנב את כספי הציבור, הרי בעיני המשטרה כשר הדבר.

13. מכונית-המתנה

השנורר הוא מוסר לאומי מכובד. שלמה ארוז, מפקד בכיר במשרד האוצר, עסק בו גם למטרות אישיות. כיועץ כספי לארץ האוצר ולשעבר יושב-ראש ועדת הרכוש הבינמשרדית, היה ארוז סצוויד כבר בנעלמים. בהיותו מפקד נדרש, קיבל רשיון לרכוש מכונית פרטית במחירים נוחים, והדבר סיפק אותו.

על אשר ראה את המכוניות האמריקאיות החדשות שהגיעו ארצה מארצות-הברית, הוא החליט לרכוש לו אחת כזאת. לא, חס והחליטה, בדבר המקובל של הגשת בקשה לייבוא, המתנה של שנתיים בתור, וקניית המכונית מכספו הוא. הוא נזכר בירידו מאיר וייסל, מנהל יד חיים וייצמן, הנזקק לו לאישור שחרורו מטבע זר.

האוצר המשוט רואה ביר חיים וייצמן מיעפל לאומי נאה, להנצחת שמו של נשיאה הראשון של המדינה. לא כן ארוז. הוא ראה בו מוסר למכונית חלומותיו. הוא מנר את מכוניתו הישנה, הרביעית במספר, והחל בריכוז התנגדותו של וייסל. כי וייסל לא רצה להפריש מכספי השנורר לרכישת מכונית לארז, תחיה ירידתו הרוקה כאשר תהיה.

וייסל התנה את המתנה בהסכמת שר האוצר, להעניק ליועצו המכני אישור לייבוא המכונית. ארוז נלחם נארו בשתי החזיתות, והוא ניצח. וייסל מנה לתרומים אמריקאים נויבים, הסביר להם מה עלוב טבע של מקורי ממשלת ישראל, שאין להם אפילו קארילק עלוב אחד לרשותם. עד אשר נכפרו רחמיו של אחד היהודים הרחמנים במידה הדרושה, והוא הוציא צ'ק לקניית קארילק לפקיד האומלל שלמה ארוז. מוכן, שהתרומה כאה במקום תרומה לצרכים אחרים, חשובים מחות, כנון מיתקנים מדעיים למכון וייצמן.

אודותיו צרי מוחיו ופוטוטי השכלה, הגדירו את העיסקה כקבלת שוחד מפתה ולכן ראו כי יש להעמיד את הפקיד המשפטי שיקיבל מעט מפתה כזאת, לדין. על אהת כמה וכמה, שאותו מפקד נכד הועמד לדין משפטי על השנת סובות הנאה אישיות בקשר לתפקידו כאוצר. אפילו בלב משטרת ישראל עלה חשד כזה. נילח סהר בעדותו: "ערכנו קצרות עפרנית, אך לא נמצאו כל הוכחות". ואילו נציב שרות המדינה, רוד רוזוליו הביע את דעתו, כמכתב אל ראש הממשלה, כי העניין ראוי לדיון בישיבת הממשלה כולה.

אולם המשטרה, כאמור, לא מצאה כי יש להביא את העניין לדין. היא סברה את החיט.

14. שטיחים ודג מסריח

הידידות בין המפקח הכללי לבין אברהם ינאי, החלה עוד כאשר ינאי היה עדיין רבינוביץ, ושימש כשומר ראשו של חיים וייצמן.

15. מכות משטרותיות

לפני חצי שנה קם מפקח ראשוו אליהו דביר, מפקח תחנת המשטרה בקרית שמונה, לזושיב בפני שופט-השלום יעקב ברוזאב על האשמות העולם הזה, בקשר להתנהגותו בפרשת ההפגנות וההאכאת בקרית-שמונה. הוא העיד בשבועה כי יצא שטיינר, מנהיג מערכת קרית שמונה, היכה לעינוי אחד הספנינים. הוא גם סיפר על ישיבה שנערכה בחדרו, ובה השתתפו ה כ אהור אבריאלי ויתר אנשי מפא"י בסקום. בישיבה זו, לדבריו דביר עצמו, קבעו נציגי מפא"י את מי צריכה המשטרה לעצור. והמשטרה אומנם עצרה את אותם האנשים.

ישאלה אז השאלה מדוע לא הועמד הקצין דביר למשפט על שלא מיא את תפקידו ועצר את שטיינר ועל כך שנתן לזרים להתערב בגיהול עבודתה של המשטרה. לשאלה זו, השיב סהר בערותו כי לא העלה אפילו על דעתו את הצורך לעשות זאת.

בנקודה אחת, מצא השופט ברוזאב כי המשטרה חיבת להקים וועדת ביהודי-חוקר. היה זה בנוגע לתלונתו של שלום זיאן כי השוטרים, שהיו נתונים לפקודתו של דביר, התעללו בו ועזו אותו ביוזם, במהלך החקירה. סהר ניגח כי אמנם נתמנה עיני חוקר לחקירת המקרה, מפקדתו של הקצין: המתלונן הוא אישיות פרימיטיבית ואינו מכין את חוקי ההברה וסדריה.

על מני עורר-הדין מיכאל כספי נסוכה ארשת של נצחון.

יצחק רוזנברג

16. היתר לאחר-מעשה

בשנת 1951, עת נמקו מאות אלפי עולים באוהלים, פירסם ד"ר אמיל שמוראק המנוח, מבקר הסוכנות היהודית, את הדו"ח שלו על הגניבות בסוכנות. שמו של בהרל היה מרוח על מיסמך זה ככתם עצום של בוז. הוא הביא עצמו סחורות תחת הטחאה של חשצי עולים, הוא נתן לבנו ללמוד בבריטניה על חשבון הדוורים של העם היהודי.

אחרי פירסום הדו"ח, אי-אפשר היה להתעלם ממסקנותיו. המש"טרה החלה לחקור, ולדבריו סהר עצמו, מצאה תומר מושיע. אלא שכאן התערב היועץ המשפטי והורה לסגור את כל התיקים שנגעו לגובר הסוכנות הנכבד.

באחד הרגעים המשעשעים ביותר של החקירה, ניגש סהר להציל את עור המשטרה — על-ידי השחרת פני היועץ המשפטי המשעשע ביותר היה כי ההסבר ניתן דחקא לתשובתו של פרקליטו הממוסך של עמוס בן-גוריון, מיכאל כספי. הוא הגיש לבית-המשפט העתק של מכתבו של היועץ המשפטי אל שר האוצר לוי אשכול. במכתב זה, הצביע חיים כהן על דרך להתחמק מפני העמדת בהרל לדין: הוא הסביר כי אם שר האוצר יתן היתר רטרואקטיבי להעברות המטבב הבלתי-חוקיות שנגעו על-ידי בהרל בעבר, ייסגר התיק.

שר האוצר, שאינו סבור כי יש לחסום שור בדישה, נתן את האישור והמעשים הפלייליים הלבינו לפתע כשלב.

17. טיפה מים קסטנר

אחת התוצאות של המשפט הנדול, בפני השופט בנימין הלוי, היתה משפט שני, בו הואשם ישראל רודולף קסטנר בפתן עדות שקר במשפט הראשון. תוך כדי כירור המשפט, נתגלה כי קסטנר פעל גם למען הצלתו של הרמן קרוטאי, משימד יהודי הונגריה. על ספר ניקוי זה, ועל כמד קביעתו של השופט הלוי כי קסטנר הציל את נדל חס. ס. קורט בכר משפט בנות-הברית, אפשר היה לצפות כי המשטרה תפתח בחקירה נגד קסטנר בהתאם לחוק לעשיית דין בנאצים ועוזריהם. יכנה להיות לה דל טענה פורמלית, מדוע לא עשתה זאת: איש לא החלונו רשמית בסנית.

תמיד הגיש את התלונה, והמשטרה החלה בחקירה. העד הראשון והחיוני: המתלונן שמואל תמיד, התוצאה החיונית: המיסמכים המסויים הנוגעים לפרשת קרוטאי הועברו מרשותו של תמיד לידי המשטרה. הסברו של סהר: הוא קיבל הוראה על כך מהיועץ המשפטי.

18. מותר לשקר

יוסף עברון, מנהל מס ההכנסה בצפת, היה פקיד מצויין. אולם הוא לא השתייך למפלגה הנכונה. על כן סולק ובמקומו מונה אחד מפקדיו, יעקב הופרט. וכדי לבסס את הסילוק, הוגש נגד עברון משפט כאלו מעל בתפקידו הציבורי.

השופט שלום קסאן, נשיא בית-המשפט המחוזי בחיפה, זיכה את עברון לחלוטין. הוא גם הסב את תשומת ליבם של מוסדות

אברהם ינאי

אהוד אבריאלי